

Muunneltavuus, toimivuus ja kauneus – uusi kirjastoarkkitehtuuri houkuttelee asiakasta viihtymään monikäyttöisissä tiloissa

Kaisa Sinikara

Kirjastotilojen uudisrakentaminen ja niiden peruskorjaaminen on haastavaa ja kallista. Ratkaisut vaikuttavat siihen, miten tulevaisuudessa palveluja voidaan järjestää. Ei ole varmuutta siitä, millaisia palveluja tulevat käyttäjät tarvitsevat. Kansainväliseen kirjastoarkkitehtuuriin oli mahdollista perehtyä toukokuussa järjestetyssä LIBER LAG-seminaarissa Helsingissä. Tilan muunneltavuus, elämyksellisyys ja houkuttelevuus viihtymään toistuvat uuden kirjastoarkkitehtuurin visioissa.

LIBER kirjastoarkkitehtuuriin perehdyttäjänä

LIBER on järjestänyt kirjastoarkkitehtuuriin keskittyviä seminaareja joka toinen vuosi. Helsingin seminaari oli jo 17. Seminaarien ohjelmasta vastaa LIBER Architecture Group <http://147.88.230.242/LIBER-LAG>, jolla LIBERin uudessa organisaatiossa on forumin status <http://libereurope.eu/architecture-forum>.

Helsingin yliopiston kirjasto vastasi muista seminaarin järjestelyistä. Helsinki seminaaripaikana on ollut keskusteluissa jo vuodesta 2008 lähtien. Alvar Aalto kiinnostaa. Kiinnostusta herätti myös Kaisa-talon kilpailuehdotuksen ideoiden esittely Budapestin seminaarissa 2008. Viikin mallia, jossa tiedekirjaston ja kaupunginkirjaston toimintoja on sijoitettu samaan rakennukseen, esiteltiin Madridissa 2010. Kaisa-talo on saanut avaamisen jälkeen kansainvälistä julkisuutta. <http://www.designboom.com/architecture/top-10-libraries-of-2013-12-21-2013/>

Seminaarissa julkaistiin myös kirja ja tietokanta uusista eurooppalaisista kirjastorakennuksista (New Library Buildings in Europe, Documentation 2014). Kirjaa on myynnissä Kaisa-talon asiakaspalvelussa. Tietokanta ja julkaisut löy-

tyvät mm. LIBERin Architecture Forum sivustolta: <http://libereurope.eu/architecture-forum/>. Tietokantaa pitää yllä Prahan teknillisen yliopiston kirjasto.

Kirjastovierailut

Seminaarien ohjelmaan on aina kuulunut mahdollisuus tutustua kulloisenkin isäntäalueen uusiin tai muuten merkittäviin kirjastorakennuksiin. Tällä kertaa vierailuja isännöivät Aalto-yliopiston kirjasto ja Learning Hub, sekä Meilah-

LIBER LAG-ryhmän jäsenet ja Helsingin yliopiston kirjaston vastuuhenkilöt kokoontuivat Helsingissä 24.4.2013.

Kaava Veikko Somerpuro

Osanottajat vierailivat Kaisa-talossa 8.5.2014.

den ja Viikin kampuskirjastot. Vierailuihin osallistui noin 90 pääosin ulkomaista seminaarilaista.

Viikissä erityistä kiinnostusta herätti rakennuksen ja sisäpuutarhojen lisäksi monitoimisuus: samassa rakennuksessa on yliopiston ja kaupungin kirjasto. Terkossa on parhaillaan käynnissä isojen tilamuutosten suunnittelu, jonka tueksi on saatu mm. opiskelijoiden palautetta. Aalto-yliopisto kiinnostaa Alvar Aallon, mutta toki myös uusien Learning Hubien vuoksi. Vierailuja oli myös Helsingin yliopiston Minerva-kirjastossa ja oppimistorilla, Sibelius-Akatemian kirjastossa ja Musiikkitalossa sekä Eduskunnan remontoitussa kirjastossa.

Seminaariapaikkana oli Helsingin yliopiston pieni juhlasali. Koleassa Helsingissä oli osallistujia yli 130 yhteensä 20 maasta. Mm. ranskalaisia oli kolmisenkymmentä. Osallistujissa oli runsaasti arkkitehtejä, tilasuunnittelun ammattilaisia sekä kirjastojen johtajia ja asiantuntijoita.

Seminaarin ohjelma ja puhujien alustukset ovat

luettavissa: <http://blogs.helsinki.fi/liberlag2014/> ja <http://147.88.230.242/LIBER-LAG/lageps.htm#helsinki>.

Oppimisen tilat

Keynote-puhuja professori Kirsti Lonka osaa ottaa yleisönsä. Hänen alustuksensa *Innovative interdisciplinary design for learning spaces* ajatuksia kerrattiin vielä viimeisenä päivänä. Kirsti Lonka käytti käsitettä *blended learning environments*, joka yhdistää fyysiset, virtuaaliset, sosiaaliset, mobiilit ja mentaaliset oppimistilat. Mikään näistä ei yksin riitä luovaan ja motivoivaan oppimiseen.

Työtilat

Työtilojen suunnittelu herättää keskustelua ja tunteitakin. Ovatko avokonttorit vai omat työhuoneet parempia? Miten ratkaisut vaikuttavat työskentelyn tehokkuuteen ja viihtyvyyteen? Anna-Maija Lukkarin (HY:n tilajohtaja), arkkitehti Anette Franzkowiakin (Hannover) ja Minna

Anderssonin (Martela) alustivat asiasta. Yliopistomaailman ja kirjastojen työtehtävät ja työtavat ovat moninaistuneet.

Osa tehtävistä vaatii yksin keskittymistä, osa on luovaa toimintaa ja ajatusten jakamista. Millaisia vyöhykkeitä näistä erilaisista tehtävistä muodostuu ja miten tilat kannattaa ryhmitellä? Tärkeä kysymys on myös, kuinka paljon eri tehtävissä toimivat todellisuudessa käyttävät työtilaansa. Lukkari korosti yhdessä käyttäjien kanssa tehtävän suunnittelun tärkeyttä. Anna-Maija Lukkarilla itsellään ei ole omaa työhuonetta.

Kirjastotilat osana ympäristöään

Helsingin kaupungin kirjastotoimenjohtaja Tuula Haavisto kuvasi uuden kaupunginkirjaston suunnittelun tematiikkaa. Merkittävää hankkeen kannalta on, että se on Suomen hallituksen hyväksymä itsenäisyyden juhluvuoden hanke. Uutta kirjastoa on suunniteltu yhteisöllisesti kansalaisten kohtaamisen ja tiedon tilaksi.

Cornelius Cornelius Schlotthauer (Zaha Hadid Architects) kuvasi taloustieteen yliopiston hallinto- ja kirjastorakennusta ja suunnitteluprosessia. Talo on valtava kompleks, jossa hallinnon ja kir-

jaston tilat on muodostettu toisiinsa kietoutuvista rakennuksista. Vaikuttava talo herättää kysymyksen tilojen joustavasta muunneltavuudesta.

Seminaarilaisia tutustumassa Kaisa-taloon. Maija Paavolainen kirjaston informaatiopisteessä vastaa kysymyksiin. Taustalla Kaisa-talon suunnitteluarkkitehti Matti Huhtamies.

Kaiva Veikko -Somerpuro

Puhujat ryhmäkuvassa. Edessä istumassa vasemmalta Anne Hannaford, Cornelius Schlotthauer, Anne Franzkowiak, Julien Roche. Takana vasemmalla Anna-Maija Lukkari, Matti Huhtamies, Wilma van Wezenbeek, Elif Tinaztepe, Jean-Luc Bichet, Christine Brunner, Mattias Agabus, Christian Lüthi, Marie-Lise Tsagouria.

Kaisa-talon rakentamista esitteli Matti Huhtamies, Tallinnan teknillisen yliopiston kirjastoa

Mattias Agabus (Architect 11) ja tanskalaista arkkitehtuuria Elif Tinaztepe (Schmidt Hammer Lassen Architects).

Muuttuvat roolit, muuttuvat tilat

Wilma van Wezenbeek (Delftin teknillinen yliopisto) korosti, että elävän kampuksen luomiseen tarvitaan oikeanlaisia tiloja. Niitä voidaan luoda vain tutkimalla yliopistolaisten todellisia tarpeita. Hän esitteli mallin palvelumuotoilua vastaavan prosessin tuloksista.

Arkkitehti Francine Houbenin (Mecanoo Architects) analyysi Birminghamin kirjaston raken-

tamisesta oli kiehtova. Arkkitehti käveli kansalaisten reittejä, jutteli ihmisten kanssa, loi itselleen sisäisen kuvan kaupungista ja sen historiasta. Nämä elämykselliset tekijät vaikuttivat merkittävästi siihen, millaiseksi kirjasto muodostui. Vuonna 2013 Birminghamin kirjasto oli Britannian 4. suosituin rakennus. Toimivuus, kauneus, muunneltavuus, kestävä kehitys sekä kohtuulliset rakennus- ja ylläpitokustannukset, siinä vain muutamia kirjastosuunnittelun tavoitteita 📖

Tietoa kirjoittajasta

*Kaisa Sinikara,
professori
Email. kaisa.sinikara@helsinki.fi*